

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVIII. Eadem perpetuum Ecclesiæ sensum sancti Patres uberiùs
demonstrarunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

præponeret. Ubi cum *ly non rectè* idem sit, ac non licitè (neque enim dubii valoris Augustini tempore fuit baptisimus à Donatistis, seu hæreticis susceptus) verba ipsius *vel eo solo*, univèrsalem continent probationem, in omni dubio de licito, etiam necessitate mediæ ad salutem non necessariò procedentem. In omni (inquam) dubio, etiam probabili: neque enim responsonem suam fundat in eo quòd improbable sit, baptisimum extra Catholicam Ecclesiam licitè suscipi, sed *in eo solo*, quòd *in rebus ad salutem pertinentibus, grave peccatum sit, certis incerta præponere*. Cum enim dicit, *vel ex eo solo* perinde esse ac si dicat, etiam si contingat omnem aliam causam abesse, ea sola sufficit ad ipsum de gravi peccato arguendum, quòd in dubio, salutem animæ concernente, certis incerta præponat. Unde cap. 5. univèrsaliter & absque exceptione concludit: *Accipere itaque in parte Donati, si incertum est esse peccatum (id est si dubium est de illicito) quis dubitet certum esse peccatum?* Cum certum sit, quòd pro incertis à certis non sit recedendum. 30. q. 5. in fine.

179 Idem argumentum prosequitur Augustinus l. de fid. & oper. c. 19. his verbis: *Quæ manifesta sunt impudicitia crimina, omnino à baptisimo prohibenda sunt... Quæ autem dubia, omni modo cavendum est, ne fiant tales conjunctiones (de quibus dubium est, an futuræ sint legitimæ) quid enim opus in tantum discrimen ambiguitatis capere mittere?*

180 Et idipsum confirmat l. 10. de Trinit. c. 10. cum ait: *Qui dubitat, judicat non se remorè confentire oportere: qui ergo verè & propriè dubitat (qualiter dubitat, cui æquè probabiliter apparet, rem esse illicitam, atque licitam) judicat se non posse prudenter facere rem, de qua taliter dubitat: cum nequeat prudenter fieri, quod non potest prudenter judicari, seu confentiri esse licitum.*

181 Eundem denique perpetuum Ecclesiæ sensum demonstrat traditio Veterum de necessariò confitendis mortalibus dubiis, dum utique probabiliter quis dubitat, an peccatum, quod commisit, mortale sit an veniale; an turpi confenserit cogitationi, &c. Totius namque Ecclesiæ usus & praxis ejusmodi docet confitenda, ut fatetur Caramuel Theol. fundam. pag. 684. quòdque *omnes hucusque Authores ita docuerunt*. Ita nominatim S. Thomas q. 6. Joannes de Friburgo in Summa lib. 3. tit. 34. q. 79. Lochmaier in Parochiali Curatorum c. 4. noster Joannes Beets in explicat. Decal. pag. 69. Idque contra Lutherum tantà confensione; tamque asseveranter senserunt Doctores Catholici, Roffensis, Eckius, Latomus, Bellarminus, &c. ut contrarium dogma Lutheri rejecerint, velut *pestem animarum, velut toxicum Sacramenti pœnitentiæ, velut non parvum errorem, &c.*

182 Sed quam ob causam, seu rationem, confitenda mortalia dubia usus & praxis Ecclesiæ, Catholicorumque Doctorum sensus com-

munis ostendit? Quia (ait S. Thomas) *qui aliquid committit vel omittit, in quo dubitatur esse peccatum mortale, peccat mortaliter discrimini se committens. Et similiter periculo se committit, qui de hoc, quod dubitatur esse mortale, negligit confiteri*. Eamdem rationem dat S. Bonaventura: *quia qui dubitat probabiliter, utrum sit mortale, si non pœnitet sicut de mortali, discrimini se exponit*. Et Joannes de Friburgo: *quia alias periculo se committit, si negligit confiteri: sicut etiam mortaliter peccat, qui aliquid committit vel omittit, in quo dubitatur esse peccatum mortale*. Et Lochmaier: *quia si peccator non pœnitet de illo, sicut de mortali, discrimini se committit*. Et idè debet confiteri. Et Roffensis in refut. a. 8. qui sequitur Lutheri sententiam, *magno discrimini seipsum exponit*. Et Joannes Eckius l. 3. de pœnit. c. 11. pag. 85. *quia optima est Theorica: exponens se periculo peccati mortalis, peccat mortaliter. Et quod dici solet: agere incertum, & dimittere certum, in materia morali, est mortale... docuit hoc Sapiens Eccli. 3. qui amat periculum, peribit in illo. Cum ergo aliquis habet dubium probabile, an actus sit peccatum, non debet se exponere periculo, illud occultando*. Et Latomus ad art. 3. Lutheri c. 3. *quia in tali dubio non confitens, amat periculum, contra illud Eccli. 3. qui amat periculum, &c.* Tota ergo Antiquitas tradidit, confitenda mortalia, etiam positivè, seu probabiliter dubia, quia in ejusmodi dubio non licet exponere se periculo; adeòque tutius est eligendum. Per consequens tota Antiquitas tradidit in dubiis etiam probabilibus tutius esse eligendum. Quod & ampliùs constat ex dictis cap. 14. Unde Vasquez 1. 2. disp. 65. c. 3. *Existimo (inquit) absque controversia esse debere, quoties dubitatur, an sit lex aliqua; an non, & non solum agitur de periculo peccandi, eligendam esse partem tutiorem... Sanè in hoc casu nullum ex Scriptoribus Scholasticis inventi, qui oppositum asserat.*

CAPUT XVIII.

Eadem veritas probatur multiplici ratione.

PRima ratio est, proximè insinuata à Majoribus nostris: non licet exponere se morali periculo faciendi illicitum. Hoc autem facit, qui in æquali dubio, an hoc sit vel non sit illicitum, partem non eligit tutiorem. Ubi enim morale dubium de illicito, ibi morale periculum. Quisquis igitur tunc non eligit quod tutius est, sed hoc facit, de quo moraliter dubitat an non sit illicitum (de quo moraliter dubitat, qui æquè probabile argumentum habet de illicito, quàm de licito) exponit se morali periculo faciendi illicitum. Maximè cum nullum ex reflexis principis Probabilistarum ipsum certificet contra morale dubium & periculum, uti constabit ex dicendis cap. 26. 27. 28. 29. & 30.

184 Secunda ratio : qui facit id de quo æquè probabiliter dubitat esse, quàm non esse peccatum, peccat contra legem amicitiae cum Deo, sicut & contra legem servitutis subjectionisque ad Deum, tamquam supremum Dominum, Legislatoremque nostrum. Lex quippe amicitiae exigit, ne quidquam facias, de quo moraliter dubitas, an amicus inde non sit offendendus. Lex etiam servitutis subjectionisque exigit, ut abstineas non solum ab iis, quibus certò scis, verùm etiam quibus moraliter dubitas supremum Dominum, Legislatoremque esse offendendum. Neque enim bonus est amicus, nec bonus servus, nec bonus subditus, qui in dubio non cavet æquè probabilem amici, vel Domini offensam, aliàs æquè probabiliter futuram. Neque bonus est servus vel subditus, qui in æquali dubio non cavet æquè probabile periculum mandatum transgrediendi. Quis enim temerarium non reputaret servum vel subditum hoc facientem? Nec sola lex amicitiae, vel servitutis ac subjectionis, dicitur ab eo abstinendum, sed recta etiam ratio ac prudentia. Quis enim prudens velut aureum emeret vas, de quo peritū artis æquè probabiliter dubitant esse ex auricalco, quàm ex auro? Quis horologio æquè probabiliter utrumque dubio negotium committeret momentosum? *Si quibusdam drachmis ad probandum & judicandum propositis* (ait Plutarchus in Stoic. contrariet.) *alii hanc, alii illam veram esse dicerent, honestum est, neutram ipsarum accipere, sed utramque dimittendo tutius eligere.*

185 Tertia ratio: in dubio, cùm agitur de adhibendo malis nostris, vel alienis remedio, via tutior est eligenda, ut Theologi communiter docent cum S. Thoma 2. 2. q. 60. a. 4. ad 3. Similiter ergo cùm agitur de cavendo peccato. Ut pote quod non minùs sollicitè cavere debemus, quàm malis nostris, vel alienis remedium adhibere.

186 Quarta ratio: secundùm doctrinam SS. Patrum, spiritualiumque Magistrorum, homo aliter se habere debet erga seipsum, quàm erga Deum & proximum. Se enim habere debet piè in Deum, justè erga proximum, sobriè erga seipsum, ut Apostolus ait: *Sobriè, piè, & justè vivamus in hoc seculo.* Atque erga Deum quidem habere debet pietatem filii; erga proximum amorem matris; erga seipsum rigorem Judicis. Quemadmodùm ergo dubia nostra erga Deum (dum veritas speculativa directè haberi nequit) in favorem Dei resolvere debet filialis affectus (in dubio namque favendum causæ piæ, docent jura & Doctores) similiter dubia erga proximum in proximi favorem resolvere exigit maternus affectus erga proximum (dubia quippe erga proximum meliorem in partem, secundùm omnes, interpretanda sunt) sic dubia erga nos, seu libertatem, commoditatemque nostram, deteriorè in partem resolvere jubet rigor Judicis, quem erga nos habere debemus. Cùm

istud haud minùs à nobis postulet rigor Judicis, remediumque nostræ corruptionis; quàm illud postulet affectus filii & matris. In hoc quippe statu naturæ corruptæ, naturalis *propensio voluntatis nostræ auctoritatem vitii quaerit, & quod malum est bonum... esse suadet*, inquit Augustinus serm. 12. de temp. tantàque laboramus philautià, inordinatoque amore propriæ libertatis, ac commoditatis, ut, nisi in dubiis resolvamus nos contrariam in partem, in favorem utique legis, ut plurimum declinaturi simus in excessum cupiditatis. Cùm ob inordinationem excessumque cupiditatis homines ut plurimum deficiant ab observantia legis, & à dilectione Dei, proximique. Naturà enim proniores sunt ad deficiendum à lege, quàm ad excedendum in observantia illius, prout experientia manifestum facit. Incomparabiliter namque sapius deficiamus à legis observantia, quàm excedamus in ea. Et idè ad vitandum morale deficiendi periculum (ut pote per se loquendo incomparabiliter majus) in æquali dubio, potius sequi debemus partem faventem legi, quàm faventem cupiditati ac libertati; potius proinde tutiorem, quàm nobis blandientem. Siquidem ad cavendum dictum periculum, prudentia dicitur sequendas sequentes regulas quas Philosophus 2. Ethic. 9. suggerit, pro attingendo medio virtutis.

Primò, inquit, oportet à magis contrario recedere, ab extremo utique quo magis delinquitur. Cùm enim ex duobus malis minus eligendum sit, ubi extremorum altero magis, altero minùs delinquitur, magis recedendum ab illo quo magis, quàm ab illo quo minùs delinquitur. Secundò, *considerandum ad quam simus naturà propensiores; atque nos in contrarium oportet retrahere.* Cùm ergo naturà propensiores simus ad favendum libertati nostræ, quàm legi, nos in contrarium oportet retrahere, atque adèò partem faventem legi in dubio eligere. Tertiò, *in universis maximè cavendum à voluptate, sive à cupiditate.* Quia *radix omnium malorum est cupiditas*, & ipsa est per quam maximè corrumpitur judicium nostrum, ac voluntas. Cavendum proinde, ne, in dubio utrumque æquali, declinemus in partem faventem cupiditati, potiusque declinandum in partem faventem legi. Quia pars ista, supposita pronitate hominis in malum, reverà ipsi magis utilis ac necessaria est: sicut hominem ligari, ei maximè utile ac necessarium est, supposito quòd vexetur furore, ne se in flumen præcipitet. Propterea namque lex appellatur vinculum salutare, Eccli. 6. *vincula ejus alligatura salutaris.* Et idè Glossa in cap. un. de scrutinio dicit: in conscientia foro, ubi vertitur animæ periculum, præsumendum deteriorè in partem: quia licèt deterior videatur, tamen melior & tutior est; atque adèò benignior & favorabilior. Cùm longè melius & favorabilius sit, turà, quàm periculosa incedere vià; & *qui amat animam suam, debent eam perdere.* Et Petrus de Ancharano (apud

(apud Fagnanum n. 200.) licet in aliis faciendâ sit benigna interpretatio, ne quis sit obligatus in dubio, ut L. Arrianns de act. & oblig. & cap. ex litteris de probat. tamen in obligationibus qua concernunt Deum, tutius est presumere quem ligatum, quam solutum. Et Panormitanus ad cap. juvenis de sponfal. in concernentibus periculum anime, debemus, in dubiis, semper tenere quod certius est, & quod sine periculo anime explicari potest. Unde in istis illa pars est mitior, quæ est tutior. Enimverò mitior est electio illa, quæ favet charitati, & prudentiæ spiritûs, quam quæ favet cupiditati, & prudentiæ carnis, quæ Apostolo teste mors est, & inimica Deo. Atqui electio partis, in qua nullum est periculum peccati, favet charitati, & prudentiæ spiritûs; electio verò partis, in qua peccati est periculum, favet cupiditati, & prudentiæ carnis. Quis enim ista in electione finis est, præter commodum aliquod temporale, ac terrenum? Quid aliud ad electionem illam movere potest nisi cupiditas illius? Certè non amor veritatis: utpote qui non movet ad id eligendum in quo æqualis est apparentia falsitatis, ac veritatis; imò potius ad cavendam practicam istam electionem, ob periculum faciendi contra dictamen Veritatis aternæ. Ad eam non movet etiam Dei amor: utpote qui etiam non movet ad eligendum id in quo periculum est faciendi aliquid contrarium divinæ voluntati, præ illo in quo nullum est ejusmodi periculum. Non denique amor honestatis & virtutis: utpote cujus impulsu non deseritur id in quo nullum est inhonestatis & peccati periculum, ei præferendo id in quo subest illius periculum. Sola ergo cupiditas, ad prudentiam carnis pertinens, ad id movet. Prudentia verò carnis, prout ex Apostolo dixi, mors est... quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subiecta.

CAPUT XIX.

Quinta ratio ad idem: quia positivè dubius, ut supra, tenetur legibus propriè dubitantium.

188 **R**everà enim propriè dubitat, sive existit in dubio propriè dicto, ut constat ex dictis cap. 9. Equè proinde tenetur legibus propriè dubitantium, quam scrupulosus legibus scrupulosorum; & quilibet in statu aliquo existens, tenetur legibus istius status, &c. At verò secundum leges illas abstinere debet ab actione, de cujus honestate dubitat, saltem quamdiù manet dubium (neque enim est qui hoc non fateatur) dubium verò manet, quamdiù manet tota ratio seu causa dubii. Proinde manet, quamdiù manet æqualis, vel ferè æqualis probabilitas directâ de illicito, quam de licito. Hæc est enim tota ratio & causa dubii positivi, uti demonstravimus eodem c. 9.

189 Enimverò dubium manet, quamdiù non solvitur. Non solvitur autem, quamdiù tota ma-

Tom. I.

ner ratio dubitandi, eaque manente nullum suppetit principium reflexum, seu nulla reflexa ratio magis persuadens actum hîc & nunc licitum esse, quam illicitum. Cùm rationabile dubium aliquâ ratione solvi debeat: nec ratio illa ad dubium solvendum sufficiat, quæ dubium causet. Diverfa proinde ad id requiritur ratio; imò opposita. Cùm diverfa, imò opposita sint, dubitare & dubium solvere. Diverforum autem diverfa, & oppositorum opposita est ratio.

Porro manente æquali, vel ferè æquali probabilitate directâ de illicito, nullum suppetere principium reflexum, per quod dubium solvatur, & actus magis probeatur esse licitus quam illicitus, patet ex eo quòd si quod ejusmodi principium suppeteret, foret aliquod ex iis, quæ allegantur à Probabilistis. Atqui nullum ex iis solidum esse, sed quæcumque allegant, inefficacia, frivolaque esse, ex dicendis constabit.

CAPUT XX.

Sexta ratio: quia dubitans speculativè, sive in universali, necessariò dubitat practicè, sive in particulari, id est circa actum hîc & nunc exercendum, quamdiù legitima non occurrit exceptio, seu specialis ratio, quæ suadeat, actum hîc & nunc exercendum non comprehendi in generali prohibitione, de qua dubitat.

Fatentur omnes magistralem hanc regulam: 191
In dubiis tutior pars est eligenda (eò quòd agens id, de quo dubitat an sit illicitum, eo ipso peccet, discrimini se committens;) fatentur (inquam) regulam illam procedere in dubiis practicis, circa actionem hîc & nunc exercendam. Sunt tamen, qui existimant eam non procedere in dubiis speculativis, seu in universali, v. g. dum in genere dubitatur, an pingere die festo, absque necessitate, sit peccatum, an accipere aliquid supra sortem in mutuo, ratione periculi fortis, sit usura, &c. Verùm, ut optimè Vasquez 1. 2. disp. 62. n. 22. quâ ratione potest quis dubitare, an aliquid sibi liceat in universum, & certus esse absque formidine, illud hîc & nunc sibi licere, non subsistente aliquâ peculiari ratione, potius pro se, quam pro aliis? Dicendum itaque, eum qui dubitat speculativè, sive in universali, necessariò dubitare practicè, sive in singulari actione hîc & nunc exercenda, si actio singularis participet rationem specificam actûs in genere prohibiti, nec specialis occurrat ratio, ob quam actio singularis in prohibitione universali non comprehendatur. Cùm enim rationes universales à singularibus à parte rei non distinguantur, qui dubitat in universali, an liceat absque necessitate pingere die festo, necessariò dubitat in singulari, an sibi hîc & nunc liceat absque necessitate pingere die festo. Similiter qui dubitat in universali, an liceat ultra sortem mutuam aliquid accipere ratione peri-

Cccccc